Výpravčí (kód: 37-052-N)

Autorizující orgán: Ministerstvo dopravy
Skupina oborů: Doprava a spoje (kód: 37)
Týká se povolání: Výpravčí
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 5

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v obecné legislativě železniční dopravy a základní pracovněprávní legislativě, v interních předpisech a dokumentech provozovatele dráhy pro činnost výpravčího	4
Orientace v základní dopravní dokumentaci a pomůckách pro výkon dopravní služby výpravčího a pohyb v provozované dopravní cestě	5
Orientace v zabezpečovacích, sdělovacích, telekomunikačních zařízeních a informačních systémech	4
Obsluha zabezpečovacího zařízení	5
Obsluha sdělovacího a telekomunikačního zařízení	5
Orientace v základních ustanoveních z organizování a řízení drážní dopravy	5
Organizování a řízení drážní dopravy pomocí návěstidel	5
Organizování a řízení drážní dopravy při posunu	5
Organizování a řízení drážní dopravy při posunu mezi dopravnami	5
Organizování a řízení drážní dopravy podle grafikonu vlakové dopravy	5
Organizování a řízení drážní dopravy na tratích s dálkově ovládaným zabezpečovacím zařízením a na dvou a vícekolejných tratích	5
Organizování a řízení drážní dopravy při vjezdu a odjezdu vlaku	5
Organizování a řízení drážní dopravy písemnými rozkazy	5
Organizování a řízení drážní dopravy na elektrizovaných tratích	5
Organizování a řízení drážní dopravy na železničních přejezdech	5
Organizování a řízení drážní dopravy při výlukách	5
Organizování a řízení drážní dopravy speciálních vozidel, nutných pomocných vlaků a vlaků s mimořádnými zásilkami	5
Organizování a řízení drážní dopravy při mimořádnostech a mimořádných událostech	5

Platnost standardu

Standard je platný od: 26.04.2016

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v obecné legislativě železniční dopravy a základní pracovněprávní legislativě, v interních předpisech a dokumentech provozovatele dráhy pro činnost výpravčího

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat nejdůležitější právní předpisy týkající se železniční dopravy a interní předpisy provozovatele dráhy	Ústní ověření
b) Vysvětlit základní pojmy provozovatel dráhy a provozovatel drážní dopravy včetně jejich práv a povinností	Ústní ověření
c) Vyjmenovat nejdůležitější základní pracovněprávní předpisy týkající se železniční dopravy	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace v základní dopravní dokumentaci a pomůckách pro výkon dopravní služby výpravčího a pohyb v provozované dopravní cestě

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat dokumenty Základní dopravní dokumentace (staniční řád, přípojový provozní řád apod.) včetně obsahové problematiky a předvést praktické používání	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Vyjmenovat potřebné pomůcky grafikonu vlakové dopravy pro výkon dopravní služby a předvést praktické používání	Praktické předvedení, písemné a ústní ověření
c) Prokázat znalost základní terminologie železniční dopravy (námezník, návěstidlo, výhybka, výkolejka, volný schůdný manipulační prostor, průjezdný průřez apod.)	Písemné a ústní ověření
d) Prokázat znalost interních předpisů pro pohyb v kolejišti	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace v zabezpečovacích, sdělovacích, telekomunikačních zařízeních a informačních systémech

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat základní druhy zabezpečovacího zařízení	Písemné a ústní ověření
b) Vyjmenovat základní druhy sdělovacího a telekomunikačního zařízení	Písemné a ústní ověření
c) Vyjmenovat ostatní zařízení schválená pro řízení a organizování drážní dopravy	Písemné a ústní ověření
d) Vyjmenovat druhy a účely použití informačních systémů (vizuální, zvukové apod.)	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Obsluha zabezpečovacího zařízení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat jednotlivé druhy výhybek a výkolejek (jejich části a funkce včetně způsobů zabezpečení)	Písemné a ústní ověření
b) Popsat jednotlivé druhy zámků výhybek a výkolejek, druhů klíčů včetně jejich označení	Praktické předvedení, písemné a ústní ověření
c) Prokázat znalost obsluhy výhybek a výkolejek	Praktické předvedení, písemné a ústní ověření
d) Prakticky prokázat znalost obsluhy výhybek a výkolejek během poruchových stavů včetně náhradního způsobu zabezpečení	Praktické předvedení, písemné a ústní ověření
e) Prokázat znalost základních druhů zabezpečovacího zařízení (staniční, traťové a přejezdové) včetně obsluhy	Praktické předvedení, písemné a ústní ověření
f) Prokázat znalost postupů obsluhy při poruchových stavech na základních druzích zabezpečovacího zařízení (staniční, traťové, přejezdové) včetně ohlašování a dokumentace	Praktické předvedení, písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Obsluha sdělovacího a telekomunikačního zařízení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat základní druhy sdělovacího a telekomunikačního zařízení	Písemné a ústní ověření
b) Prokázat znalost obsluhy sdělovacího a telekomunikačního zařízení	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Popsat obsluhu sdělovacího a telekomunikačního zařízení během poruchových stavů včetně ohlašování a dokumentace	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace v základních ustanoveních z organizování a řízení drážní dopravy

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit a používat základní pojmy z dopravního a návěstního předpisu	Písemné a ústní ověření
b) Prokázat znalost druhů a zásad číslování kolejí, číslování výhybek a výkolejek a označování dopravních stanovišť	Písemné a ústní ověření
c) Vysvětlit obecná ustanovení o dopravní službě	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizování a řízení drážní dopravy pomocí návěstidel

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat druhy návěstidel včetně jejich označování, umisťování a jejich návěstí. U návěstí vysvětlit význam	Písemné a ústní ověření
b) Popsat další druhy návěstidel (přidružená, varovná, pro pomalou jízdu, na vozidlech atd.) včetně jejich významu a použití	Písemné a ústní ověření
c) Popsat postupy při poruchách návěstidel včetně způsobů povolení jízdy kolem neobsluhovaných návěstidel	Písemné a ústní ověření
d) Popsat rozdělení stanic podle návěstí hlavních návěstidel a způsob jejich označování v tabelárním jízdním řádu	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizování a řízení drážní dopravy při posunu

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit pojem posun, posunovací obvod, posunový díl a posunová cesta a zásady pro provádění a organizaci posunu	Písemné a ústní ověření
b) Vyjmenovat druhy posunu (k označníku, za označník, bez posunové čety atd.)	Písemné a ústní ověření
c) Vyjmenovat povinnosti zaměstnanců zúčastněných na posunu	Písemné a ústní ověření
d) Prokázat znalost ručních návěstí pro posun včetně významu	Praktické předvedení, písemné a ústní ověření
e) Vyjmenovat zásady a postupy pro zajišťování vozidel proti ujetí včetně druhů zajišťovacích prostředků	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizování a řízení drážní dopravy při posunu mezi dopravnami

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit pojem posun mezi dopravnami a zásady pro provádění a organizaci posunu mezi dopravnami (obsluha přejezdů, odvoz vlaků apod.)	Písemné a ústní ověření
b) Sjednat jízdu posunu mezi dopravnami včetně jejího zabezpečení, vést dopravní dokumentaci a sepsat písemný pokyn pro posun mezi dopravnami	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Organizování a řízení drážní dopravy podle grafikonu vlakové dopravy

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat druhy vlaků podle jejich pravidelnosti, určení a druhu dopravy včetně druhových zkratek	Písemné a ústní ověření
b) Orientovat se v jednotlivých druzích jízdních řádů	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Popsat postupy při náskoku a zpoždění vlaků	Písemné a ústní ověření
d) Vyjmenovat způsoby zabezpečení jízd vlaků	Písemné a ústní ověření
e) Vysvětlit pojem předvídaný odjezd a skutečný odjezd včetně zásad jejich ohlašování a rušení	Písemné a ústní ověření
f) Prokázat znalost zabezpečení jízd vlaků na tratích s telefonickým dorozumíváním včetně sjednání a vedení dopravní dokumentace výpravčího a strážníka oddílu	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Prokázat znalost zabezpečení jízd vlaků na tratích vybavených poloautomatickým blokem včetně sjednání a vedení dopravní dokumentace výpravčího a strážníka oddílu	Praktické předvedení a ústní ověření
h) Prokázat znalosti zabezpečení jízd vlaků na tratích vybavených automatickým blokem včetně sjednání a vedení dopravní dokumentace	Praktické předvedení a ústní ověření
i) Prokázat znalosti zabezpečení jízd vlaků na tratích vybavených automatickým hradlem včetně sjednání a vedení dopravní dokumentace	Praktické předvedení a ústní ověření
j) Prokázat znalosti zabezpečení jízd vlaků na dvou a vícekolejných tratích, vybavených zabezpečovacím zařízením pro jednosměrný nebo obousměrný provoz	Praktické předvedení a ústní ověření
k) Sjednat jízdu vlaku s postrkem u jednotlivých typů zabezpečení jízd vlaků	Písemné a ústní ověření
l) Prokázat znalosti zabezpečení jízd vlaků při poruchách traťového zabezpečovacího zařízení včetně vedení dopravní dokumentace	Praktické předvedení a ústní ověření
m) Popsat postupy při nemožném dorozumění	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit kritéria a), b), c), d), e), f), j), k), l), m) a jedno z kritérií g), h), i).

Organizování a řízení drážní dopravy na tratích s dálkově ovládaným zabezpečovacím zařízením a na dvou a vícekolejných tratích

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat princip tratě s dálkově ovládaným zabezpečovacím zařízením	Písemné a ústní ověření
b) Vysvětlit zásady pro jízdy posunu mezi dopravnami a výluky na tratích s dálkově ovládaným zabezpečovacím zařízením	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Organizování a řízení drážní dopravy při vjezdu a odjezdu vlaku

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit vymezení vlakových cest a vyjmenovat podmínky pro zajištění vjezdu vlaku na obsazenou kolej	Písemné a ústní ověření
b) Prokázat znalosti ohlašování přípravy nebo rušení vlakové cesty včetně vedení dopravní dokumentace výpravčího a výhybkáře	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Prokázat znalosti při přechodu na telefonické hlášení o provedení přípravy vlakové cesty	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Prokázat znalosti při výpravě vlaku a sledování jízd drážních vozidel	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Popsat zásady pro určení místa zastavení vlaku ve vztahu k zajištění bezpečnosti cestujících	Písemné a ústní ověření
f) Popsat zásady a postupy při nepředvídaném návratu vlaku ze širé trati a jízdě vlaku po částech	Ústní ověření
g) Popsat zásady Výluky dopravní služby včetně zápisů do dopravní dokumentace	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizování a řízení drážní dopravy písemnými rozkazy

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat druhy písemných rozkazů včetně jejich účelu použití	Písemné a ústní ověření
b) Prokázat znalosti při sepisování a vydávání písemných rozkazů včetně jejich rušení	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Organizování a řízení drážní dopravy na elektrizovaných tratích

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat zásady pro řízení jízd vlaků na elektrizovaných tratích včetně poruch trakčního vedení a hlášení závad	Písemné a ústní ověření
b) Popsat obluhu úsekových odpojovačů včetně jejich ochranných pomůcek	Ústní ověření
c) Vyjmenovat zásady při posunu elektrickým hnacím vozidlem	Písemné a ústní ověření
d) Vyjmenovat návěsti pro elektrický provoz včetně jejich významu	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizování a řízení drážní dopravy na železničních přejezdech

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit pojem přejezd a vyjmenovat způsoby zabezpečení přejezdů	Písemné a ústní ověření
b) Vysvětlit návěsti přejezdníků včetně jejich významu	Písemné a ústní ověření
c) Vyjmenovat zásady pro střežení přejezdu, sunutí vlaku a posun mezi dopravnami přes přejezdy	Písemné a ústní ověření
d) Prokázat znalost při poruchách a výlukách kolejí, přejezdů a přejezdníků včetně vedení dokumentace	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizování a řízení drážní dopravy při výlukách

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat druhy výluk, postupy při zahájení, přerušení a ukončení výluky včetně způsobu krytí vyloučeného úseku včetně vedení dokumentace	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Popsat obsah výlukového rozkazu a jeho Zmocnění	Písemné a ústní ověření
c) Popsat činnosti zaměstnanců zúčastněných na výluce (funkce a činnosti)	Ústní ověření
d) Popsat způsoby zajištění jízd vozidel na a z vyloučené koleje	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizování a řízení drážní dopravy speciálních vozidel, nutných pomocných vlaků a vlaků s mimořádnými zásilkami

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat zásady dopravy speciálních vozidel a vozidel nezaručujících součinnost s kolejovými úseky a vyjmenovat, která vozidla to jsou	Písemné a ústní ověření
b) Vyjmenovat podmínky při jízdách nutných pomocných vlaků	Písemné a ústní ověření
c) Vyjmenovat podmínky při dopravě mimořádných zásilek	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizování a řízení drážní dopravy při mimořádnostech a mimořádných událostech

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat pojem mimořádnost a mimořádná událost v drážní dopravě	Písemné a ústní ověření
b) Vyjmenovat činnosti ohlašovacího pracoviště mimořádných událostí	Písemné a ústní ověření
c) Vyjmenovat činnosti na místě vzniku mimořádné události včetně kompetencí zaměstnanců vyšetřujících příčinu vzniku mimořádné události	Písemné a ústní ověření
d) Prokázat znalost při zajištění jízd vozidel při zhoršené povětrnostní situaci včetně ověření volnosti a průjezdnosti trati	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO) a prokazatelně doložit absolvování vstupního školení bezpečnosti práce pro osoby vstupující na provozovanou železniční dopravní cestu, jehož součástí jsou zejména podmínky pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, požární ochrana (PO) a poskytování první pomoci. Zdravotní způsobilost je vyžadována (odkaz na povolání v NSP - http://katalog.nsp.cz/karta_tp.aspx?kod_sm1=14&id_jp=5349).

Metodické pokyny
Organizace zkoušky probíhá v souladu s předpisem provozovatele dráhy o odborné způsobilosti.
Zkouška se skládá ze tří částí: písemná zkouška, ústní zkouška a praktická zkouška.
První den zkoušky se koná písemná část zkoušky, kde uchazeč prokáže znalost všech kompetencí písemnou formou. V případě, že v písemné části zkoušky bude výsledné hodnocení „nesplnil“, není možné pokračovat v ústní a praktické části zkoušky a výsledné hodnocení zkoušky bude "nevyhověl". Druhý, respektive třetí den se koná ústní a praktická část zkoušky, kde uchazeč ústně a formou praktického předvedení prokazuje odborné dovednosti a znalosti v celém rozsahu všech požadovaných kompetencí.
U kompetence Organizování a řízení drážní dopravy podle grafikonu vlakové dopravy, kde není požadováno splnění všech kritérií hodnocení, zkoušející vybere jedno z kritérií hodnocení g), h), i) a zadá ho uchazeči.
Kritéria musí být ověřována v navazujících činnostech s využitím daných technologických postupů zejména v oblasti obsluhy dopravní cesty.
Při ověřování kritérií formou didaktického předvedení je třeba přihlížet především k bezpečnému provádění všech úkonů i k časovému hledisku zvládání operací.
Písemná část zkoušky může být vykonána na PC. Pro praktickou část zkoušky, lze využít i vhodný výukový trenažér.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou ze 3 členů, kteří jsou autorizovanými fyzickými osobami s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikací nebo autorizovanými zástupci autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělávání železničář s odbornou praxí v délce minimálně 5 let v pozici výpravčí, nebo ve vyšší kvalifikaci, která zahrnuje požadavky na tento kvalifikační stupeň (např. dozorčí provozu) v oblasti provozování železniční dopravy, z toho minimálně tři roky v období posledních pěti let před podání žádosti o udělení autorizace.
b) Střední vzdělání s maturitní zkouškou s praxí v délce minimálně 5 let v oblasti železniční dopravy v oblasti výpravčího, nebo ve vyšší kvalifikaci, která zahrnuje požadavky na tento kvalifikační stupeň (např. dozorčí provozu) v oblasti provozování železniční dopravy nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo odborného výcviku v oblasti železniční dopravy, z toho minimálně dva roky v období posledních pěti let před podáním žádosti po udělení autorizace.
c) Vysokoškolské vzdělání s praxí v délce minimálně 5 let v oblasti železniční dopravy nebo ve funkci učitele odborných předmětů v oblasti železniční dopravy, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo dopravy, www.mdcr.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pro vykonání zkoušky je třeba mít k dispozici prostory s technickým vybavením a sociálním zařízením vyhovujícím hygienickým standardům pro výukové prostory.

Pro vykonání zkoušky je třeba mít dokumenty uvedené v hodnoticím standartu této profesní kvalifikace v aktuálním znění v tištěné nebo elektronické podobě, dále je potřeba mít základní dopravní dokumentaci, formuláře pro praktické vyplnění a klíče.
Metodické pokyny k realizaci zkoušky umožňují písemnou část zkoušky vykonat na PC a pro praktickou část zkoušky použít i vhodný výukový trenažér. V případě využití těchto možností je třeba mít k dispozici PC pro uchazeče a vhodný výukový trenažér.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání nejméně po dobu 5 let ode dne podání žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 15 až 30 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 15 až 24 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška trvá 3 dny, každý den 5 až 8 hodin.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro dopravu, logistiku, poštovní a doručovací služby, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
Správa železniční dopravní cesty, státní organizace
Dopravní vzdělávací institut, akciová společnost